AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2011 / 18 • Haziran

TÜRKİYE'DEKİ HRİSTİYANLARIN HAKLARI VE ABD KONGRESİ

Ömer Engin LÜTEM

15 Haziran 2011 tarihinde ABD Temsilciler Meclisine Hıristiyan Eserlerinin Korunmasının ve El Konmuş Kilise Mallarının İade edilmesinin Türkiye Cumhuriyetinden Talep Edilmesi başlığını taşıyan bir karar tasarısı sunulmuştur.

Tasarının gerekçesinde, özetle, İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin herkese düşünce, vicdan ve din özgürlüğünü ve ayrıca dinini açıklama, öğretme, uygulama, ibadet etme özgürlüğünü tanıdığı, bu çerçevede Türkiyenin de tüm vatandaşlarına ve dini azınlıklarına düşünce, vicdan ve din özgürlüğü tanımaya mecbur olduğu belirtilmektedir.

Ardından Osmanlı İmparatorluğunun baskı ve kasıtlı olarak yok etmesi sonucu olarak bu ülkedeki eski Hıristiyan halklardan şimdi geriye küçük bir kesim kaldığı belirtilmekte, bu arada yok edilenler arasında 2.000.000 Ermeni, Rum, Asurî, Pontüslü Rum ve Süryanîden söz edilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti ise sınırları içindeki Hıristiyan Eserlerinin birçoğunun yok edilmesinden ve çalınmasından sorumlu tutulmakta, ülkesinde kalan Hıristiyanlarının ibadetlerini engellediği ileri dürülmekte diğer yandan son on yıl içinde dini azınlıkların durumunun düzeltilmesine yönelik reformların yeterli olmadığı belirtilmektedir

Son olarak Türkiyeden, uluslararası anlaşmalar ve insan hakları kanunu (?) gereğince yükümlülüklerini yerine getirmesi istenmekte ve bu çerçevede şu hususlar belirtilmektedir: Dini ayırımcılığın her türüne son verilmesi, kiliselerde ve diğer dini yapılarda, bir engelleme ve kısıtlama olmadan, ibadet yapılmasına, dini eğitim verilmesine, din adamlarının eğitilmesine, atanmasına, cemaat toplantıları yapılmasına, sosyal hizmetler verilmesine müsaade edilmesi, kiliselerin, diğer ibadet yerlerinin, manastırların, okullarının hastanelerin, anıtların ve diğer dini yapıların, ayrıca dini taşınır malların hak sahiplerine geri verilmesi ve kiliselerin diğer ibadet yerlerinin, manastırların, okullarının hastanelerin, anıtların ve diğer dini yapıların, bir engelleme ve kısıtlama olmadan, muhafazasına, yeniden inşa r edilmesine ve onarılmasına izin verilmesi.

Yukarıda geniş bir özetini vermeye çalıştığımız söz konusu karar tasarısını okuyanlar, konuyu bilmedikleri takdirde, şöyle bir kanı sahibi olabilirler: Osmanlı İmparatorluğu döneminde ülkedeki 2.000.000dan fazla Hıristiyan öldürülmüştür. Türkiye Cumhuriyeti döneminde ülkedeki Hıristiyan eserleri yok edilmiş veya çalınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti halen ülkesindeki Hıristiyanlara ayırımcılık yapmakta, ibadetlerine, dini eğitim

vermelerine, din adamlarını eğitilmelerine, atamalarına, cemaat toplantıları yapılmalarına, sosyal hizmetler verilmelerine engellemeler ve kısıtlamalar getirmektedir. Bazı kiliseler ve diğer ibadet yerleri, manastırlar, okullar hastaneler, anıtlar ve diğer dini yapılar ve dini taşınır mallar hak sahiplerine geri verilmemektedir. Ayrıca bu yerlerin muhafazasına, yeniden inşa edilmesine ve onarılmasına da karşı çıkılmaktadır.

Kongreye sunulan bir metnin bu kadar uydurma ve abartma içermesi şaşırtıcıdır. Kısa bir inceleme Türkiyedeki Hıristiyanların, bazı sorunları olmakla beraber, esas itibariyle her türlü

dini özgürlükten yararlandıklarını, kiliselerin açık olduğunu, dini eğitime bir engelleme getirilmediğini, ayrıca cemaat okullarının bulunduğunu, Vakıflar Kanununa uyulduğu sürece de dini yapıtlarla ilgili bir sorun olmadığını göstermektedir. Heybeli Ada Ruhban Okulu gibi bazı sorunların ise Türkiyenin eğitim mevzuatına uyulduğu takdirde çözümlenmesinde bir engel yoktur. Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sonrasında Müslüman olmayan azınlıklarının terk ettikleri dini yapılara gelince, cemaat bulunmadığı için bunların dini olmayan amaçlar dışında kullanılmış olması gayet doğaldır. Bu arada son yıllarda, Ahtamar Kilisesi gibi sanatsal değeri olan yapıtların veya yeterince cemaati bulunan yerlerdeki yapıların Devlet tarafından büyük masraflarla restore edilerek ibadete açılmakta olduğu da unutulmamalıdır. Kanımızca Türkiyedeki Hıristiyanlar Devletin kendilerine en fazla yardım ettiği bir dönem içinde bulunmaktadırlar.

Hal böyle iken söz konusu karar tasarısının hazırlanmasına neden ihtiyaç duyulmuştur?

ABDdeki militan Ermeniler son aylarda Kongreden soykırım iddialarını kabul eden bir karar geçirememiş ve Başkan Obamaya soykırım sözcüğünü telaffuz ettirememiş olmanın yarattığı bir düş kırıklığı içindedir. ABD Musevilerinin bir bölümü de, İsrail ile ilişkileri nedeniyle Türkiyeye karşı vaziyet almıştır. Bu iki grup, Kongrenin bazı üyelerinin katılımıyla Türkiyeye karşı bir propaganda kampanyası başlatmaya çalışmaktadırlar. Bu amaçla ABDde daima dikkat çeken soykırım iddialarından başka, kamuoyunun özellikle duyarlı olduğu dini özgürlüklerden ve özellikle Hıristiyanların hakları konusundan yararlanmak istemektedirler.

Bu tespitimizin birinci kanıtı, birbiriyle fazla ilgisi olmayan soykırım iddiaları ve Hıristiyanların hakları hakkındaki iki ayrı karar tasarısının aynı zamanda Temsilciler Meclisine sunulmuş olmasıdır. İkincisi ise her iki karar tasarısındaki ortak sunucuların büyük bir bölümünü aynı kişilerin oluşturmasıdır.

Bu kampanyanın ne derecede başarılı olabileceğine gelince bu her şeyden önce Türk-Amerikan ilişkilerine bağlıdır. Bu ilişkiler, ciddi bunalımlar olmadan normal olarak geliştiği sürece Türkiye aleyhindeki karar tasarılarının kabul edilmesi ve dolayısıyla söz konusu kampanyanın başarılı olması zordur.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "TÜRKİYE'DEKİ HRİSTİYANLARIN HAKLARI VE ABD KONGRESİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2011 / 18. Haziran 20. Erişim Kasım 11, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/TURKIYE-DEKI-HRISTIYANLARIN-HAKLARI-VE-ABD-KONGRESI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır